

فصلنامه حقوقی

دوره ۸ - شماره ۲۴ - تابستان ۱۴۰۴

رابطه خریدار و فروشنده در قرارداد پایه در اعتبار اسنادی با تاکید بر حقوق ایران
همایون مافی، رضا احسانی، احمدرضا امیری لاریجانی
بررسی تطبیقی جایگاه حفاظت از محیط زیست در حقوق بین الملل بشر و حقوق بین الملل بشردوستانه
سیدفضل الله موسوی، امیرحسین عسگری
عدالت کودک محور و مسئولیت دولت: پیشگیری، اصلاح و بازپروری کودکان ناقض قوانین کیفری
محمد روشن، سمیه رنگین کمان، سیدمصطفی حسینی دستجردی
واکاوی چالش‌ها و الزامات حقوقی هوش مصنوعی در محیط‌های کاری: بررسی تأثیرات و راهکارهای اصلاحی
مریم برومند بازکیاگورابی، امیررضا محمودی
جامعه الگوریتمی و انطباق حقوقی: بازاندیشی در حقوق، حکمرانی و عدالت اجتماعی
خدیجه کریمی اصفهانی، مجاهد امیری
صدور اسناد هویتی در مورد اطفال متولد شده از روابط نامشروع و آثار آن در حقوق ایران
مرضیه کاظمی، مصطفی کافی
مسئولیت نقصان یافته در نظام کیفری ایران و انگلستان
ایرج مروتی، نفیسه عراقی، ماندانا جنگلی
نظارت بر رسانه با رویکرد فقهی و حقوقی
نرگس ابوالمعصومی
درآمدی بر جرایم مرتبط با رمزارزها؛ از تسهیلگری تا پیشگیری
محبوبه طالبی رستمی
اهمیت تفسیر قرارداد در حقوق مدنی ایران
نازنین بهرامی، مهناز سجادیان، حمیدرضا کناری زاده
تأثیر مداخلات امنیت گرایانه و عوام گرایانه سیاست جنایی بر شکل دهی گفتمان جرم شناختی نئوکلاسیک نوین
مسعود اکبری
مطالعه تطبیقی دارایی تجاری در حقوق ایران و فرانسه
سعید جوهر
بازدارندگی تبعید و نفی بلد در عصر ارتباطات
مهسا محمودی
جلوه های حقوق معنوی زندانیان در اسناد داخلی و بین المللی
امین رضا بهار فلاصری
مطالعه تطبیقی کاربرد اصول دادرسی مدنی در دادرسی کیفری با تأکید بر سازوکار ارجاع
علی اصغر عسگری
جرایم علیه اراضی دولتی (مطالعه مروری)
وحید کیومرثی
زیاله‌های قضایی در حقوق بین‌الملل: چالش‌های نظارتی و راهکارهای حقوقی
مهدی قره داغی
توهین به مقدسات در حقوق کیفری ایران، فقه امامیه و فقه اهل تسنن
داود سلمانپور، یعقوب طاهری، حسین زارعی
مسئولیت بین‌المللی کشورها در مبارزه با دوپینگ: تحلیل حقوقی و چالش‌های اجرایی
سپیده احمدیان فرد
سیاست کیفری در قبال جرائم نظامی در حقوق کیفری ایران و ایالات متحده آمریکا
امیرحسین ابوالحسنی، حامد زرین جوی الوار، محمدعلی جهانی
قواعد حاکم بر بازار مالی غیرمتشکل پولی در نظام حقوقی ایران
ایوب رحیمی
حفظ سرمایه اجتماعی در فرایند مبارزه با قاچاق کالا (مطالعه موردی بندر دلووار)
حسین اکبرپا
شرایط سلبی مسئولیت کیفری شخصی بر مبنای اساسنامه دیوان کیفری بین المللی
محمدرضا افراسیابی
تأثیر قوانین داخلی و التزام به معاهدات بین‌المللی در مبارزه با فساد بانکی
سیدبهمن اکبری
سازوکارهای گوناگون اعمال و اجرای حقوق بین‌الملل
مهدی رضایی اسرمی
بزه‌دیده شناسی سبز و بزه‌دیدگان غیرانسانی
امین حاجی وند، امیرحسین خراشادی زاده، محمدجواد میرزایی

The Impact of Domestic Laws and Commitment to International Treaties in Combating Banking Corruption

تأثیر قوانین داخلی و التزام به معاهدات بین‌المللی در مبارزه با فساد بانکی

Sayed Bahman Akbari

Master of Criminal Law and Criminology, Tabnak University, Lamerd, Iran

سید بهمن اکبری

کارشناس ارشد حقوق کیفری و جرم‌شناسی، دانشگاه تابناک، لامرد، ایران
akbrybhm031@gmail.com

Abstract

The purpose of this study is to examine the role of domestic laws and international requirements in combating banking corruption. In the Iranian banking system, the existence of corruption has always been challenging due to legal, regulatory, and structural weaknesses. Therefore, effectively combating this phenomenon requires a comprehensive approach that includes amending domestic laws, adapting them to international standards, strengthening corporate governance, and transparency in the banking system. In this study, in addition to examining the concept of banking corruption and its types, the role of domestic laws and adherence to international treaties in combating this type of corruption has been analyzed. Also, the negative effects of banking corruption on financial stability, public trust, and social justice have been examined, and the pathology of existing legislation and failure to comply with international requirements have been raised. The findings of the study, which was conducted using a descriptive-analytical method, show that the Iranian banking regulatory system has weaknesses, including conflicting laws, inefficiency in accurate execution, non-compliance with international standards, and lack of technical and supervisory infrastructure. Only with an integrated and coordinated approach at the domestic and international levels can achieve reduction in corruption, increase financial stability, and gain public and international trust in the Iranian banking system.

Keywords: Banking Corruption, Domestic Laws, International Treaties, Anti-Corruption, Iranian Banking System.

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی نقش قوانین داخلی و الزامات بین‌المللی در مبارزه با فساد بانکی می‌باشد. در نظام بانکی ایران، وجود فساد به دلیل ضعف‌های قانونی، نظارتی و ساختاری همواره چالش‌برانگیز بوده است. لذا، مقابله مؤثر با این پدیده نیازمند رویکردی جامع شامل اصلاح قوانین داخلی، انطباق آن‌ها با استانداردهای بین‌المللی، تقویت حاکمیت شرکتی و شفافیت در نظام بانکی است. در این پژوهش، ضمن بررسی مفهوم فساد بانکی و انواع آن نقش قوانین داخلی و التزام به معاهدات بین‌المللی در مبارزه با این نوع فساد مورد تحلیل قرار گرفته است. همچنین، آثار منفی فساد بانکی در ثبات مالی، اعتماد عمومی و عدالت اجتماعی بررسی شده و آسیب‌شناسی قانون‌گذاری موجود و عدم رعایت الزامات بین‌المللی مطرح گردیده است. یافته‌های پژوهش که با روش روش توصیفی-تحلیلی انجام شده است نشان می‌دهند که نظام قانون‌گذاری بانکی ایران دارای نقاط ضعفی از جمله تضاد قوانین، ناکارآمدی در اجرای دقیق، عدم انطباق با استانداردهای بین‌المللی و فقدان زیرساخت‌های فنی و نظارتی است. تنها با یک رویکرد یکپارچه و هماهنگ در سطح داخلی و بین‌المللی، می‌توان به کاهش فساد، افزایش ثبات مالی و جلب اعتماد عمومی و بین‌المللی به نظام بانکی ایران دست یافت.

واژگان کلیدی: فساد بانکی، قوانین داخلی، معاهدات بین‌المللی، مبارزه با فساد، نظام بانکی ایران.

ارجاع:

اکبری، سیدبهم؛ (۱۴۰۴)، تأثیر قوانین داخلی و التزام به معاهدات بین‌المللی در مبارزه با فساد بانکی، تمدن حقوقی، شماره ۲۴.

Copyrights:

Copyright for this article is retained by the author (s), with publication rights granted to Legal Civilization. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

CC BY-NC-SA

مقدمه

فساد بانکی یکی از مهم‌ترین چالش‌های حقوقی و اقتصادی در نظام مالی کشورها به‌ویژه در ایران است. فساد در حوزه بانکداری نه تنها باعث تضعیف ساختارهای نظارتی و قانونی می‌گردد، بلکه آثار منفی خود را بر ثبات اقتصادی، رشد سرمایه‌گذاری و اعتماد عمومی به نظام مالی برجای می‌گذارد (دادخدایی، ۱۳۹۰، ۹۹). در این راستا، قوانین داخلی و تعهدات بین‌المللی نقش برجسته‌ای در پیشگیری و مبارزه با فساد بانکی ایفاء می‌کنند. هماهنگی بین این دو حوزه می‌تواند زمینه لازم برای ارتقاء شفافیت، حاکمیت شرکتی و نظارت مؤثر در بانک‌ها را فراهم آورد.

در نظام بانکی ایران، وجود قوانین متعدد بدون هماهنگی و تطبیق با استانداردهای بین‌المللی، گاهی اوقات خود می‌تواند از عوامل مساعد برای وقوع فساد باشد. از طرف دیگر، عدم التزام کامل به معاهدات بین‌المللی مانند کنوانسیون سازمان ملل متحد علیه فساد^۱ و الزامات کمیته بال^۲ کارآیی این قوانین را در

۱- کنوانسیون جهانی مبارزه علیه فساد به‌عنوان اولین سند معتبر بین‌المللی و دارای ضمانت اجرا درخصوص پیشگیری از فساد تلقی می‌شود. این کنوانسیون از ابتکارات مهم سازمان ملل متحد بوده که از طرف دفتر پیشگیری از جرم و مواد مخدر سازمان ملل متحد تدوین شده است. این کنوانسیون با حضور اعضای برجسته، تصمیم‌گیران و رهبران سیاسی و اقتصادی جهان برای یافتن راهکارهای عملی پیشگیری از فساد و مقابله با آن تشکیل شد. این کنوانسیون به نام، کنوانسیون مریدا نیز خوانده می‌شود. کنوانسیون یاد شده در ۲۰۰۳ میلادی در مریدای مکزیک به تصویب مجمع عمومی سازمان ملل متحد رسید و پس از آن برای اعضای دولت‌ها مفتوح بود و بالاخره مورد استقبال اکثریت دولت‌ها قرار گرفت.

۲- کمیته بال یا کمیته باسل مرکب است از نمایندگان ارشد بانک‌های مرکزی تعدادی از کشورهای گروه ده است که معمولاً هر سه ماه یک بار توسط بانک تسویه‌های بین‌المللی به‌عنوان دبیرخانه دائمی آن در شهر باسل سوئیس تشکیل می‌گردد و به همین دلیل به

عمل کاهش می‌دهند؛ بنابراین، مطالعه درباره تأثیر قوانین داخلی و تعهد به معاهدات بین‌المللی در مبارزه با فساد بانکی، نه تنها از نظر حقوقی، بلکه از دیدگاه توسعه پایدار و ثبات اقتصادی اهمیت به سزایی دارد. همچنین، با توجه به شیوع گسترده فساد مالی در بخش بانکی و آثار مخرب آن بر سیستم اقتصادی کشور ضرورت بهره‌گیری از چهارچوب‌های حقوقی کارآمد و انطباق با استانداردهای بین‌المللی، بیش از پیش آشکار می‌گردد. این مسئله نه تنها می‌تواند به بهبود نظارت و کاهش فرصت‌های فساد کمک کند، بلکه افزایش اعتماد بین‌المللی به نظام مالی ایران را نیز به دنبال خواهد داشت.

هدف پژوهش حاضر بررسی این پرسش است که نقش قوانین داخلی و الزامات بین‌المللی در مبارزه با فساد بانکی چگونه می‌باشد؟ در ادامه، با رویکردی توصیفی-تحلیلی نقش قوانین داخلی و تعهد به معاهدات بین‌المللی در مبارزه با فساد بانکی بررسی شده و راهکارهای هماهنگ‌سازی بیشتر این دو حوزه با یکدیگر ارائه خواهند شد.

۱- مفهوم فساد بانکی و انواع آن

۱-۱- تعریف فساد بانکی

فساد بانکی به معنای سوءاستفاده غیرقانونی از موقعیت، قدرت یا منابع موجود در نظام بانکی به جهت کسب منفعت شخصی یا گروهی است که موجب زیان مالی به بانک، مشتریان، نظام مالی کشور و در نهایت تضعیف اعتماد عمومی به دستگاه بانکی می‌شود (معصومی، ۱۳۸۶: ۳). این نوع فساد اغلب با رعایت ظواهر قانونی و استفاده از حیل‌های حقوقی و مالی صورت می‌گیرد و به همین دلیل شناسایی و پیگرد آن دشوار است. فساد بانکی به عنوان یکی از شکل‌های نوین بزهکاری محسوب می‌شود و به‌طور گسترده شامل جرایمی مانند اختلاس، کلاهبرداری، رانت‌خواری، رشوه‌خواری، ارتشاء و پولشویی در

کمیته باسل معروف شده است. کمیته باسل دارای قدرت قانونی نیست، ولی اکثر کشورهای عضو آن بطور ضمنی موظف به اجرای توصیه‌های آن هستند. کمیته نظارت بر بانکداری بازل یا کمیته بال مرکب است از نمایندگان ارشد بانک‌های مرکزی تعدادی از کشورهای گروه ده است که معمولاً هر سه ماه یک بار توسط بانک تسویه‌های بین‌المللی به‌عنوان دبیرخانه دائمی آن در شهر بازل سوئیس تشکیل می‌گردد و به همین دلیل به کمیته بازل معروف شده است. از مهم‌ترین اقدامات کمیته بازل تهیه و انتشار اصول پایه در نظارت بانکی کارآ و مؤثر و همچنین مقررات مربوط به کفایت سرمایه است. اعضای کمیته عبارتند از آرژانتین، استرالیا، بلژیک، برزیل، کانادا، جمهوری خلق چین، فرانسه، آلمان، هنگ کنگ، هند، اندونزی، ایتالیا، ژاپن، کره جنوبی، لوکزامبورگ، مکزیک، هلند، روسیه، عربستان سعودی، سنگاپور، آفریقای جنوبی، اسپانیا، سوئد، سوئیس، ترکیه، بریتانیا و ایالات متحده آمریکا.

فضای بانکی است. این جرایم نه تنها باعث ایجاد خسارات مالی گسترده می‌شوند، بلکه بر ثبات اقتصادی، عدالت اجتماعی و حتی مشروعیت نظام سیاسی نیز تأثیر منفی می‌گذارند (رهبر و میرزاوند، ۱۳۸۷، ۱۷). در نظام بانکی ایران نیز فساد مالی اغلب محصول فرعی مداخله دولت در اقتصاد و عدم تعادل قدرت‌های نظارتی است. ضعف در حاکمیت شرکتی، نظارت‌های لازم، شفافیت و همچنین وجود فجور در اختیار مدیران و مسئولان زمینه‌های لازم برای وقوع فساد بانکی را فراهم می‌کند (تقی پوریان و خلیل پور، ۱۳۸۸، ۴۱). در مجموع، فساد بانکی یک پدیده چندبعدی است که دارای علل و عوامل مختلفی از جمله ضعف‌های حقوقی، فرهنگی، اقتصادی و ساختاری است و برای مقابله مؤثر با آن، نیازمند رویکردی جامع، اصلاح قوانین داخلی و هماهنگی با استانداردهای بین‌المللی هستیم.

۲-۱- انواع فساد بانکی

فساد بانکی پدیده‌ای چندبعدی است که می‌تواند در قالب‌های مختلفی از جمله فساد کلان، خرد، ساختاری و فردی رخ دهد. هر کدام از این انواع با توجه به عوامل، موقعیت و میزان آسیب‌های ناشی از آن ویژگی‌ها و پیامدهای خاص خود را دارند.

۲-۱-۱- فساد کلان

فساد کلان زمانی رخ می‌دهد که افراد یا گروه‌هایی با موقعیت‌های بالا و قدرتمند در نظام بانکی یا دولتی به نحوی منسجم و سازمان‌یافته اقدام به سوءاستفاده از موقعیت خود به منظور کسب منفعت شخصی یا گروهی کنند. این نوع فساد اغلب شامل حجم بالایی از منابع مالی و دارایی‌ها است و معمولاً در قالب قراردادهای بزرگ، واگذاری امتیازات، تسهیلات صوری و... انجام می‌شود (آکرمن، ۱۴۰۲، ۱۶۵). در این نوع فساد، معمولاً ساختارهای حکومتی و بانکی تحت تأثیر قرار گرفته و حتی ممکن است بنیان‌های یک سیستم حکومتی را دچار تخریب و تباهی کنند. مثالی از این نوع فساد، شرکت مدیران فاسد در اعطای تسهیلات بزرگ بدون ضمانت کافی به شرکت‌های وابسته است که در نهایت منجر به زیان‌های سنگین مالی برای نظام بانکی و دولت می‌شود.

۲-۱-۲- فساد خرد

فساد خرد در مقایسه با فساد کلان، در سطح پایین‌تری اتفاق می‌افتد و معمولاً توسط کارمندان یا مسئولان

با رتبه پایین‌تر صورت می‌گیرد. این نوع فساد دارای ارزش مالی کمتری است و در بیشتر موارد از سوی دوستان یا آشنایان مستخدم تسویه می‌شود.

باین حال، فراوانی بالای فساد خرد می‌تواند در مجموع اثرات جمعی قابل توجهی بر سیستم بانکی داشته باشد. به عنوان مثال، دریافت رشوه کوچک توسط یک کارمند برای صدور یک گواهی بانکی یا تسهیل یک معامله مشکوک، نمونه‌ای از فساد خرد است که اگر گسترده باشد، می‌تواند به تضعیف شفافیت و نظارت در سیستم منجر شود.

۳-۱-۲- فساد ساختاری

فساد ساختاری زمانی رخ می‌دهد که فساد به‌طور گسترده درون ساختارهای نظام بانکی یا دولتی وجود داشته باشد و تکرار زیاد عملیات فسادآمیز، بخشی از روال کاری سازمان را تشکیل دهد. این نوع فساد معمولاً با ضعف‌های بنیادین در سیستم نظارتی، حقوقی و مدیریتی همراه است فساد ساختاری می‌تواند شامل روش‌هایی مانند عدم شفافیت در تصمیم‌گیری‌های اعتباری، عدم نظارت مؤثر بر عملیات مالی و وجود ثغره‌های قانونی باشد که امکان سوءاستفاده را فراهم کنند. این نوع فساد به‌طور عمده نیازمند اصلاحات گسترده در ساختارهای سازمانی و قانونی است (آکرمن، ۱۴۰۲، ۴۱).

۴-۱-۲- فساد فردی

فساد فردی نوعی از فساد است که توسط یک فرد یا گروه بسیار محدود انجام می‌شود. در این حالت، فساد به‌طور انفرادی و بدون حمایت ساختاری یا سازمانی صورت می‌گیرد، اما می‌تواند از لحاظ مالی بسیار گسترده و پیچیده باشد. فرد یا افراد ممکن است دارای موقعیت مهمی در بانک باشند، مانند مدیران شعبه، مسئولان تسهیلات یا کارمندان دفتر مرکزی. این نوع فساد معمولاً از طریق جعل هویت، سرقت اسناد بانکی، یا ایجاد حساب‌های صوری انجام می‌شود و می‌تواند منجر به زیان‌های مالی قابل توجهی شود (دادخدایی، ۱۳۹۰، ۱۰۴).

۱-۳- آثار و پیامدهای فساد بانکی در نظام حقوقی و اقتصادی

فساد بانکی به‌عنوان یک پدیده پیچیده، نه تنها باعث زیان‌های مالی قابل توجهی می‌شود، بلکه دارای آثار و پیامدهای گسترده‌ای بر نظام حقوقی و اقتصادی کشور است. این آثار در سطوح مختلف اجتماعی، سیاسی و اقتصادی خود را نشان می‌دهند و می‌توانند ثبات و شفافیت نظام مالی را به‌طور جدی تحت تهدید قرار دهند.

۱-۳-۱ آثار حقوقی و قضایی فساد بانکی

فساد بانکی موجب ضعف در اجرای قوانین و مقررات مالی و بانکی می‌شود. وجود فساد در ساختار بانکی، منجر به ایجاد حفره‌های حقوقی و عدم اجرای مؤثر مقررات نظارتی می‌گردد. همچنین، این نوع فساد باعث افزایش پرونده‌های قضایی، تأخیر در رسیدگی به پرونده‌های مالی و کاهش اعتماد عمومی به دستگاه قضا می‌شود. علاوه بر این، فساد بانکی به عنوان یکی از عوامل اصلی ایجادکننده جرایم مالی، سبب فعالیت گسترده‌تر شبکه‌های مجرمانه و پولشویی می‌شود. این امر نیازمند اصلاحات گسترده در قوانین کیفری اقتصادی و تقویت سازوکارهای نظارتی و پیشگیرانه است (رهبر و میرزاوند، ۱۳۸۷، ۱۷).

۲-۱-۳ پیامدهای اقتصادی فساد بانکی

فساد در حوزه بانکداری تأثیرات عمیق و مخربی بر اقتصاد کشور دارد. مهم‌ترین این پیامدها شامل:

اول- تخریب بازار مالی: فساد بانکی باعث بی‌ثباتی در بازارهای مالی، کاهش اعتماد سرمایه‌گذاران و افزایش ریسک سرمایه‌گذاری می‌شود. این وضعیت منجر به کاهش سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی می‌گردد. دوم- ناتوانی بخش خصوصی و تخریب بخش واقعی اقتصاد: فساد باعث انتقال نابرابر منابع مالی به گروه‌های خاص می‌شود و مانع رشد متوازن بخش خصوصی می‌گردد. این موضوع موجب کاهش بهره‌وری و رقابت‌پذیری بنگاه‌های اقتصادی می‌شود. سوم- اختلال و بی‌ثباتی در اقتصاد کلان: فساد بانکی نقش برجسته‌ای در بروز نوسانات اقتصادی دارد و می‌تواند منجر به تورم، کسری بودجه و بدهی‌های غیرقابل کنترل دولت شود. چهارم- کاهش درآمد دولت و توزیع ناعادلانه درآمد: فساد باعث انتقال سودهای غیرقانونی به دست افراد خاص می‌شود و در نتیجه، منابع مالی مورد نیاز برای توسعه کشور از دسترس دولت خارج می‌شود. این موضوع موجب افزایش فقر و نابرابری در توزیع درآمد می‌گردد. پنجم- کاهش کنترل دولت بر سیاست‌های اقتصادی: با افزایش فساد بانکی، دولت از قدرت تصمیم‌گیری و کنترل خود در حوزه‌های اقتصادی کاسته می‌شود. این امر باعث افزایش نفوذ گروه‌های فاسد در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی می‌گردد (هادیان، ۱۳۸۲، ۱۳۷).

۳-۱-۳ پیامدهای اجتماعی و سیاسی فساد بانکی

فساد بانکی نه تنها اقتصاد را تحت تأثیر قرار می‌دهد، بلکه بر ساختارهای اجتماعی و سیاسی نیز تأثیر

مستقیم دارد. این نوع فساد باعث کاهش اعتماد عمومی به نظام بانکی و دولت می‌شود. تشویش اذهان عمومی و افزایش نارضایتی مردم نسبت به حاکمیت، ضعف در مشروعیت نظام سیاسی و افزایش احتمال بروز ناآرامی‌های اجتماعی. همچنین، فساد مالی در نظام بانکی باعث افزایش فقر، بیکاری و نابرابری اجتماعی می‌شود و در نهایت می‌تواند منجر به بحران‌های اجتماعی گسترده شود (شیرکوند، ۱۳۸۲، ۱۷۷).

۲- نقش قوانین داخلی در مبارزه با فساد بانکی

۲-۱- تحلیل قوانین و آیین‌نامه‌های مرتبط با نظام بانکی در ایران

قوانین داخلی به‌عنوان یکی از ابزارهای اصلی مبارزه با فساد بانکی، نقش مهمی در تعیین چهارچوب نظارتی، شفافیت و پاسخگویی در نظام بانکی دارند. در ایران، نظام بانکی تحت تأثیر مجموعه‌ای از قوانین و آیین‌نامه‌ها قرار دارد که هدف اصلی آن‌ها جلوگیری از فساد، حفظ ثبات مالی و تسهیل روند اعتباردهی منظم است.

۱-۲-۱- قانون مدنی و قانون تجارت

در زمینه تنظیم روابط حقوقی در حوزه بانکداری، قانون مدنی مصوب ۱۳۰۷ و قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱ به‌عنوان بنیان حقوقی روابط بین بانک و مشتری عمل می‌کنند. این دو قانون شامل مقرراتی درباره انعقاد قراردادهای ضمانت‌ها، وام‌ها و مسئولیت‌های حقوقی بانک‌ها هستند. باین‌حال، در عمل، ضعف در تطبیق این قوانین با شرایط واقعی بانکداری نوین، موجب ایجاد فضایی برای بروز فساد مالی شده است (آقازاده و مهرنوش، ۱۳۸۹، ۲۱).

۲-۲-۱- قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)

قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲، اساس فعالیت بانک‌های ایرانی را تشکیل می‌دهد. این قانون ضمن لغو بهره در نظام بانکی، الزاماتی را برای نحوه مدیریت بانک‌ها، نظارت بر عملیات مالی و توزیع سود تعیین کرده است. باین‌حال، عدم وجود مکانیزم‌های مؤثر نظارتی و اجرایی در این قانون، امکان سوءاستفاده از آن را فراهم کرده است.

۳-۲-۱- قوانین مرتبط با اجرای اصل چهل و چهارم قانون اساسی و خصوصی‌سازی

اصلاحات خصوصی‌سازی در نظام بانکی ایران، با هدف افزایش کارایی و کاهش دخالت‌های دولتی

انجام شده است. باین حال، این اصلاحات بدون هماهنگی لازم با مقررات نظارتی و حقوقی گاهی منجر به افزایش فرصت‌های فساد شده است. این موضوع نیازمند هماهنگی بیشتر قوانین خصوصی‌سازی با الزامات حاکمیت شرکتی و شفافیت مالی است.

۴-۲-۱- قانون مبارزه با پولشویی

قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶ و آیین‌نامه‌های اجرایی آن، اقداماتی مانند شناسایی مشتریان، گزارش عملیات مشکوک و نظارت بر معاملات بزرگ را الزامی کرده‌اند. این قانون از جمله ابزارهای مؤثر در مبارزه با فساد بانکی است؛ اما در عمل، عدم هماهنگی بین دستگاه‌های نظارتی و ضعف در اجرای دقیق آیین‌نامه‌ها، کارایی این قانون را محدود کرده است (گرونینگ و برایوریتس براتانوویتس، ۱۳۹۱، ۱۱۶).

۴-۲-۵- آیین‌نامه‌های بانک مرکزی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مجموعه‌ای از آیین‌نامه‌های نظارتی را در زمینه‌های مختلف بانکی وضع کرده است. این آیین‌نامه‌ها شامل رویه‌های شناسایی مشتریان، نظارت بر عملیات بانکی، شفاف‌سازی مالی و مدیریت ریسک هستند. باین حال، این قوانین اغلب دارای طیف محدودی از پیگرد قانونی هستند و اجرای آن‌ها نیز با مشکلاتی مواجه است.

۴-۲-۶- قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد

قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مصوب ۱۳۹۰، اقدامات قضایی علیه متورپان به فساد را امکان‌پذیر کرده است. اما مجازات‌های سنگین بدون وجود مکانیزم‌های پیشگیرانه، تأثیر محدودی در کاهش فساد داشته است.

۴-۲-۲- بررسی قوانین موجود در زمینه شناسایی مشتریان، نظارت بر عملیات مشکوک، شفاف‌سازی و حاکمیت شرکتی

در نظام بانکی ایران، مجموعه‌ای از قوانین و آیین‌نامه‌ها به منظور مقابله با فساد مالی و پولشویی تصویب شده است. این قوانین شامل الزاماتی هستند که درباره شناسایی مشتریان، نظارت بر عملیات مشکوک، شفاف‌سازی و استقرار حاکمیت شرکتی وضع شده‌اند.

۱-۲-۲- قوانین مربوط به شناسایی مشتریان

یکی از مهم‌ترین مراحل در پیشگیری از جرایم مالی و پولشویی، شناسایی دقیق و مستمر مشتریان است. در این زمینه، مقررات متعددی در ایران تصویب شده است: اول- قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶: این قانون الزاماتی را برای شناسایی مشتریان حقیقی و حقوقی در مؤسسات اعتباری تعیین کرده است. این مقررات شامل چگونگی اخذ اطلاعات هویتی، بررسی سوابق مالی و ثبت دائمی معاملات مشکوک است. دوم- دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی و خارجی مؤسسات اعتباری مصوب ۱۳۸۹: این دستورالعمل نحوه تأیید هویت مشتریان داخلی و خارجی را مشخص کرده و الزام به استفاده از سامانه‌های الکترونیکی و بانک‌های اطلاعاتی مرکزی را منصوص کرده است (اصلائی، ۱۳۸۴، ۲۸).

۲-۲-۲- نظارت بر عملیات مشکوک

برای جلوگیری از فعالیت‌های غیرمجاز و مشکوک در نظام بانکی قوانینی درباره شناسایی و گزارش عملیات مشکوک وضع شده است: اول- آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۸: این آیین‌نامه الزام به گزارش معاملات مشکوک به مرکز پولی و اعتباری ایران را تعیین کرده است. بانک‌ها موظفند هر گونه معامله بیش از یک میلیارد ریال را به صورت الکترونیکی گزارش کنند. دوم- دستورالعمل لزوم رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در روابط کارگزاری و شناسایی بانک‌های پوخته‌ای مصوب ۱۳۸۹: این دستورالعمل اقدامات لازم درباره شناسایی بانک‌های پوخته‌ای و معاملات غیرمعمول را تعیین کرده است (گرونینگ و برابوریتس براتانویتس، ۱۳۹۱، ۲۲).

۳-۲-۲- قوانین مرتبط با شفاف‌سازی در نظام بانکی

شفاف‌سازی یکی از اصول اساسی در استقرار حاکمیت شرکتی و جلوگیری از فساد است. در این زمینه، قوانینی در ایران وضع شده است: اول- قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۷: این قانون با هدف افزایش شفافیت در فعالیت‌های دولتی و بانکی تصویب شده است. طبق این قانون، مؤسسات اعتباری موظفند اطلاعات عمومی خود را در دسترس عموم قرار دهند. دوم- آیین‌نامه مدت و طرز نگهداری اسناد و دفاتر بانک‌ها مصوب ۱۳۹۵: این آیین‌نامه الزام به نگهداری دائمی اسناد و سوابق معاملات مشتریان را تعیین کرده و ضرورت ایجاد بانک اطلاعاتی یکپارچه را مطرح می‌کند (سلطانی، ۱۳۹۱، ۵۹).

۳-۲- نقاط قوت و ضعف قانون‌گذاری داخلی در مبارزه با فساد بانکی

۳-۲-۱- نقاط قوت قانون‌گذاری داخلی

نظام حقوقی ایران دارای مجموعه‌ای از قوانین است که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم با جرایم و فساد بانکی سروکار دارند. این چهارچوب‌های حقوقی عمومی و تخصصی، به‌عنوان بنیان‌های حقوقی قابل قبول در مبارزه با فساد بانکی عمل می‌کنند. در سال‌های اخیر، قانون‌گذار تلاش‌هایی را در جهت مبارزه با فساد بانکی انجام داده است. تصویب لایحه قانونی ممنوعیت خروج بدهکاران بانک‌ها در سال ۱۳۵۹ و قانون مبارزه با پولشویی در سال ۱۳۸۶ به همراه آیین‌نامه‌های اجرایی مرتبط با نظارت بر عملیات مشکوک، نشان‌دهنده عزم قانون‌گذار برای مقابله با فساد است. الحاق ایران به معاهدات بین‌المللی مهم مانند کنوانسیون ملی ضدفساد و تعهد به استانداردهای کمیته بال، گامی مؤثر در هماهنگ‌سازی قوانین داخلی با الزامات بین‌المللی است. این معاهدات به تقویت چهارچوب قانونی و نظارتی در ایران کمک می‌کنند (اسکینی، ۱۴۰۲، ۲۴۱).

۳-۲-۳- نقاط ضعف قانون‌گذاری داخلی

با وجود نقاط قوت، نظام قانون‌گذاری داخلی در مبارزه با فساد بانکی با چالش‌های جدی مواجه است. یکی از این چالش‌ها، عدم جامعیت و مانعیت قوانین است. قوانین موجود در حوزه بانکداری و مبارزه با فساد اغلب دارای شکاف‌های حقوقی هستند و تمامی ابعاد فساد بانکی را پوشش نمی‌دهند. ضعف در ضمانت اجرایی قوانین نیز یکی دیگر از مشکلات اساسی است. بسیاری از قوانین فاقد ضمانت‌های اجرایی کارآمد هستند و این وضعیت باعث می‌شود که افراد فاسد بدون نگرانی از پیگرد قضایی به فعالیت‌های غیرقانونی خود ادامه دهند. تضاد و انباشتگی قوانین نیز از دیگر نقاط ضعف است. وجود قوانین متعدد و گاهی متناقض در حوزه بانکداری و مبارزه با فساد، موجب ایجاد ابهام در نحوه اجرای آن‌ها شده و فرصت‌های بیشتری را برای سوءاستفاده فراهم می‌کنند.

در نهایت، ضعف در نظارت و اجرای دقیق قوانین، اثرگذاری آن‌ها را محدود کرده است. وجود قوانین در حد تئوری، بدون تقویت ساختارهای نظارتی و اجرایی، باعث می‌شود که قوانین نتوانند به‌طور مؤثر در پیشگیری از فساد عمل کنند.

قانون‌گذاری داخلی در حوزه مبارزه با فساد بانکی دارای بنیان‌های حقوقی قابل قبولی است که گواه آن، وجود قوانین متعدد و تلاش‌های اخیر در اصلاح و تدوین مقررات است. با این حال، ضعف‌های بنیادینی در زمینه جامعیت، ضمانت اجرایی، هماهنگی با استانداردهای بین‌المللی و اجرای دقیق قوانین وجود دارد؛ بنابراین، اصلاح قوانین موجود، تطبیق آن‌ها با الزامات بین‌المللی و تقویت سازوکارهای نظارتی و اجرایی ضرورتی اجتناب‌ناپذیر در جهت مبارزه مؤثر با فساد بانکی است (سلطانی، ۱۳۹۱، ۱۴۲).

۳- تعامل بین قوانین داخلی و معاهدات بین‌المللی

تعامل بین قوانین داخلی و معاهدات بین‌المللی در نظام حقوقی ایران، به‌ویژه در زمینه مبارزه با فساد بانکی، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. ایران به‌عنوان عضوی از سازمان ملل متحد و با پیوستن به کنوانسیون‌های مهمی نظیر کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با فساد و کنوانسیون‌های گروه ویژه اقدام مالی تعهداتی را در زمینه شناسایی مشتریان، گزارش عملیات مشکوک، حاکمیت شرکتی و همکاری بین‌المللی پذیرفته است. با این حال، تطبیق این تعهدات با قوانین داخلی با چالش‌های متعددی مواجهه است.

برای هماهنگ‌سازی قوانین داخلی با الزامات بین‌المللی، چندین روش وجود دارد. یکی از این روش‌ها، اصلاح قوانین موجود در زمینه مبارزه با پولشویی است. قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶، اقداماتی را برای انطباق با الزامات گروه ویژه اقدام مالی^۳ به انجام رسانده است. این اصلاحات شامل گسترش دامنه شناسایی مشتریان، گزارش عملیات بالای یک میلیارد ریال و همکاری با دستگاه‌های بین‌المللی می‌باشد. همچنین، ایران در سال ۲۰۰۵ میلادی به کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با فساد پیوسته و در سال‌های بعدی تلاش‌هایی را در جهت تعدیل قوانین داخلی با الزامات این کنوانسیون انجام داده است. این اقدامات شامل تقویت نظارت بر دارایی‌های دولتی، توسعه سیستم گزارش‌دهی و تعقیب مجرمان اقتصادی بوده است. علاوه بر این، بانک مرکزی ایران در سال‌های اخیر تلاش‌هایی را در جهت هماهنگی با استانداردهای الزامات کمیته بال درباره مدیریت ریسک، حداقل سرمایه لازم و

۳- گروه ویژه اقدام مالی FATF یک سازمان بین‌دولتی است که در سال ۱۹۸۹ میلادی با ابتکار گروه هفت با نگرش به سیاست‌های توسعه برای مبارزه با پولشویی بنیاد شده است. این سازمان در سال ۲۰۰۱ میلادی به کارزار مبارزه با تأمین مالی تروریسم پیوست. دبیرخانه اف‌ای‌تی‌اف در مقر سازمان توسعه و همکاری اقتصادی در پاریس قرار دارد.

شفافیت در گزارشگری مالی انجام داده است (کاظمی نژاد، ۱۳۸۸، ۱۷۸).

با این حال، چالش‌هایی در مسیر همسان‌سازی قوانین داخلی با الزامات بین‌المللی وجود دارد که اجرای مؤثر این الزامات را با محدودیت مواجه می‌کند. یکی از این چالش‌ها، عدم الزام قانونی و ضعف در ضمانت اجرایی است. بسیاری از الزامات بین‌المللی دارای ماهیت توصیفی هستند و فاقد ضمانت کیفری قوی در قوانین داخلی می‌باشند. این موضوع اجرای آن‌ها را در عمل دچار محدودیت می‌کند. همچنین، ضعف در اجرای دقیق قوانین موجود و وجود قوانین بدون اجرای صحیح، یکی از موانع اصلی هماهنگی با استانداردهای بین‌المللی است. ناهماهنگی بین قوانین بانکداری و قوانین حقوقی عمومی نیز می‌تواند اجرای یکپارچه استانداردهای بین‌المللی را دچار مشکل کند. علاوه بر این، ضعف در زیرساخت‌های فنی، فقدان سیستم‌های الکترونیکی یکپارچه برای شناسایی مشتریان و شناسایی خودکار معاملات مشکوک، یکی از موانع اصلی استقرار الزامات بین‌المللی در نظام بانکی ایران است. همچنین، مقاومت درونی در نظام بانکی و عدم تمایل برخی از مدیران و مسئولان بانکی به تغییرات ناشی از استانداردهای بین‌المللی، می‌تواند اجرای این استانداردها را دچار تأخیر کند (موسوی، ۱۳۹۵، ۷۴).

در نهایت، برای دستیابی به اهداف هماهنگی بین قوانین داخلی و الزامات بین‌المللی، نیازمند اصلاح قوانین موجود، تقویت ظرفیت‌های نظارتی، ارائه آموزش‌های تخصصی و تحلیل و تطبیق مستمر با استانداردهای بین‌المللی هستیم. این اقدامات می‌توانند به ارتقاء شفافیت، کاهش فساد و جلب اعتماد بین‌المللی به نظام بانکی ایران کمک کنند و در نهایت به بهبود وضعیت اقتصادی کشور منجر شوند.

۴- آسیب‌شناسی قوانین داخلی و عدم رعایت معاهدات بین‌المللی

آسیب‌شناسی قوانین داخلی و عدم رعایت معاهدات بین‌المللی در نظام قانون‌گذاری بانکی ایران، چالش‌های جدی در پیشگیری از فساد بانکی را نمایان می‌سازد. با وجود بنیان‌های حقوقی مناسب، نظام قانون‌گذاری بانکی ایران با شکاف‌های متعددی مواجه است که اثربخشی آن را در مقابله با فساد تضعیف می‌کند. یکی از مشکلات اصلی، ناهماهنگی و انباشتگی قوانین است که وجود قوانین متعدد بدون هماهنگی لازم میان آن‌ها، زمینه سوءاستفاده از قوانین را فراهم می‌کند. همچنین، بسیاری از قوانین مرتبط با مقابله با فساد بانکی، دارای ماهیت توصیفی هستند و فاقد ضمانت‌های اجرایی کارآمد می‌باشند که این

وضعیت به مجرمان اقتصادی اجازه می‌دهد از اجرای ناکامل قوانین سوءاستفاده کنند.

ایران با وجود الحاق به معاهدات مهم بین‌المللی و تعهد به الزامات کمیته بال هنوز نتوانسته است تمامی این الزامات را در قوانین داخلی خود به‌درستی منعکس کند. این عدم هماهنگی باعث ایجاد حفره‌های حقوقی و فرصت‌های بیشتر برای فساد می‌شود. ضعف در اجرای دقیق قوانین موجود نیز یکی از مشکلات برجسته نظام بانکی ایران است، زیرا وجود قوانین بدون اجرای عملی، تنها یک مانع ظاهری برای فساد فراهم می‌کند و در عمل، این قوانین قابلیت جلوگیری از فساد را ندارند. نمونه‌هایی از فسادهای بانکی ناشی از نقص در قوانین شامل فساد سه هزار میلیاردی، اختلاس از طریق تشکیل حساب‌های صوری و کلاهبرداری از طریق اسناد تجاری جعلی است. وجود ثغورهای حقوقی در قوانین اعطای تسهیلات و عدم وجود مکانیزم‌های نظارتی مستقل زمینه‌ساز فعالیت‌های رانت‌خوارانه و رشوه‌خواری در بانک‌ها شده است (نیلی و سپه‌وند، ۱۳۸۹، ۲۲).

۵- راهکارها و پیشنهادات برای مبارزه با فساد بانکی در حقوق ایران

فساد بانکی یکی از مهم‌ترین چالش‌های نظام مالی و اقتصادی ایران است که نیازمند رویکردی جامع و تطبیق قوانین داخلی با استانداردهای بین‌المللی و تقویت حاکمیت شرکتی می‌باشد. برای مبارزه با این معضل، چهار دسته اصلی راهکارها و پیشنهادات ارائه می‌شود.

اول- تدوین و اصلاح قوانین بانکی در هماهنگی با استانداردهای بین‌المللی است. قوانین فعلی در سطح داخلی اغلب دارای نقاط ضعفی در زمینه جامعیت و ضمانت اجرایی هستند. به همین دلیل، اصلاح قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) به‌عنوان سنگ بنای نظام بانکی اسلامی ایران ضروری است تا الزامات حقوقی و کیفری مؤثری برای مبارزه با فساد بانکی فراهم کند. همچنین، الزامات کمیته بال در زمینه مدیریت ریسک، حداقل سرمایه و شفافیت باید در قوانین داخلی ایران منعکس شوند. اصلاح قانون مبارزه با پولشویی نیز باید با استانداردهای گروه ویژه اقدام مالی هماهنگ شود و قوانین کیفری بانکی باید تقویت شوند تا جرایم بانکی به‌طور مؤثرتری مجازات شوند.

دوم- تقویت نظارت و اجرای دقیق قوانین است. وجود قوانین بدون نظارت و اجرای دقیق، تنها یک مانع ظاهری برای فساد فراهم می‌کند؛ بنابراین، تشکیل واحدهای نظارتی مستقل در بانک‌ها و استفاده از

نرم افزارهای هوشمند نظارتی می تواند نقش کلیدی در شناسایی و پیشگیری از فساد ایفاء کند. همچنین، استقرار سیستم گزارش دهی داخلی که امکان گزارش فساد از سوی کارکنان را فراهم کند و هویت گزارش دهندگان را حفظ کند، از دیگر ابزارهای کارآمد در مبارزه با فساد است. اجرای دقیق روش های احراز هویت مشتریان نیز باید به صورت الکترونیکی و با استفاده از سامانه های مرکزی انجام شود.

سوم- الحاق به معاهدات بین المللی و اجرای عملی آن ها در سطح داخلی است. ایران با وجود الحاق به کنوانسیون ملی ضد فساد و تعهد به الزامات کمیته بال، هنوز نتوانسته است تمامی این الزامات را به صورت عملی در سطح داخلی اجرا کند؛ بنابراین، اجرای عملی معاهدات بین المللی و هماهنگی با الزامات کمیته بال می تواند ثبات مالی را در نظام بانکی ایران افزایش دهد. همچنین، همکاری با گروه ویژه اقدام مالی و اجرای الزامات آن در زمینه شناسایی مشتریان و گزارش عملیات مشکوک، از اهمیت بالایی برخوردار است.

چهارم- تقویت حاکمیت شرکتی و شفافیت در نظام بانکی است. حاکمیت شرکتی به عنوان یکی از عناصر اصلی در پیشگیری از فساد، نیازمند توسعه و استقرار جامع است. تعیین حقوق و مسئولیت های واضح برای سهامداران و مدیران تقویت نقش بانک مرکزی در استقرار حاکمیت شرکتی، شفاف سازی در گزارشگری مالی و ایجاد کمیته های نظارتی مستقل در بانک ها از جمله اقداماتی است که می تواند به کاهش فساد کمک کند. همچنین، حمایت از حقوق سهامداران خرد در مقابل سهامداران کلان، فضای بانکی عادلانه تری را ایجاد می کند و فرصت های فساد را کاهش می دهد (وطن پور، ۱۳۸۹، ۳۹).

نتیجه

فساد بانکی به عنوان یکی از چالش های پیچیده و خطرناک جرایم اقتصادی، تأثیرات منفی عمیقی بر نظام مالی و اعتباری کشورها، ثبات اقتصادی، عدالت اجتماعی و مشروعیت نظام سیاسی دارد. در نظام بانکی ایران، وجود فساد به دلیل ضعف های حقوقی، نظارتی و ساختاری همواره چالش برانگیز بوده است. لذا، مقابله مؤثر با این پدیده نیازمند رویکردی جامع، تطبیق قوانین داخلی با استانداردهای بین المللی و تقویت حاکمیت شرکتی است. نقش قوانین داخلی و الزامات بین المللی در مبارزه با فساد بانکی بسیار حائز اهمیت است. قوانین داخلی مانند قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲ و قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶ دارای بنیان های حقوقی قابل قبولی هستند، اما نقص های عمده ای در زمینه جامعیت و

ضمانت اجرایی دارند. الحاق ایران به معاهدات بین‌المللی فرصت‌هایی برای تعدیل قوانین داخلی فراهم کرده، اما عدم اجرای عملی این الزامات باعث شده است که این قوانین بیشتر از ماهیت توصیفی برخوردار باشند و تأثیر چندانی در پیشگیری از فساد نداشته باشند.

شناسایی مشتریان، نظارت بر عملیات مشکوک و افزایش شفافیت از ابزارهای کلیدی پیشگیری از فساد هستند. قوانین موجود در این زمینه، گام‌هایی در جهت هماهنگی با استانداردهای گروه ویژه اقدام مالی محسوب می‌شوند. با این حال، ضعف در اجرای دقیق این قوانین و عدم اتصال سامانه‌های الکترونیکی، این اقدامات را ناتمام گذاشته است. استانداردهای بین‌المللی، مدل‌هایی عملی برای مقابله با فساد فراهم کرده‌اند و امکان هماهنگی بین‌المللی و تعقیب مجرمان اقتصادی را نیز فراهم می‌کنند. حاکمیت شرکتی و شفافیت به عنوان ستون‌های اصلی پیشگیری از فساد در نظام بانکی ایران هنوز به‌طور کامل استقرار نیافته‌اند. وجود ساختارهای غیرمستقل نظارتی و ضعف در مکانیزم‌های گزارش‌دهی داخلی، این ساختار را در مقابل فساد آسیب‌پذیر کرده است. اصلاحاتی که در سال‌های اخیر در جهت تقویت حاکمیت شرکتی و افزایش شفافیت صورت گرفته، نشان‌دهنده تمایل به بهبود وضعیت است، اما این اصلاحات نیازمند توسعه بیشتر و اجرای دقیق‌تر در سطح عملی هستند.

برای مقابله مؤثر با فساد بانکی، مجموعه‌ای از راهکارهای کاربردی و عملی باید اجرا شوند. این شامل اصلاح قوانین موجود و انطباق آن‌ها با استانداردهای بین‌المللی، تقویت نظارت و اجرای دقیق قوانین، الحاق و اجرای کامل معاهدات بین‌المللی، و تقویت حاکمیت شرکتی و شفافیت در نظام بانکی است. همچنین، ایجاد سیستم‌های گزارش‌دهی داخلی و حمایت از گزارش‌دهندگان فساد و توسعه زیرساخت‌های فنی و هوشمندسازی فرایندهای بانکی از دیگر اقدامات ضروری است. در نهایت، فساد بانکی یک پدیده چندبعدی است که نیازمند یک رویکرد یکپارچه و جامع در زمینه قانون‌گذاری، نظارت، آموزش و استقرار استانداردهای بین‌المللی است. برای کاهش فساد، افزایش ثبات مالی و جلب اعتماد عمومی و بین‌المللی لازم است تغییرات ساختاری، تطبیق با استانداردهای بین‌المللی و تقویت نظارت و ارتقاء فرهنگ حقوقی و اخلاقی در نظام بانکی صورت گیرد.

ملاحظات اخلاقی: موارد مربوط به اخلاق در پژوهش و نیز امانتداری در استناد به متون و ارجاعات مقاله تماماً رعایت گردیده است.

تعارض منافع: تعارض منافع در این مقاله وجود ندارد.

تأمین اعتبار پژوهش: این پژوهش بدون تأمین اعتبار مالی نگارش یافته است.

منابع

- آقازاده، هاشم و مهرنوش، مینا، ۱۳۸۹، مقیاس رقابت‌پذیری بانک‌های تجاری ایران با تأکید بر عملکرد بخش

بین‌المللی، فصلنامه پژوهش‌های اقتصادی، شماره ۱.

- آکرمن، سوزان رز، ۱۴۰۲، **فساد و دولت**، ترجمه منوچهر صبوری، چاپ سوم، تهران، انتشارات شیرازه.

- اسکینی، ربیعا، ۱۴۰۲، **حقوق تجارت**، جلد دوم شرکت‌های تجاری، چاپ سی و یکم، تهران، انتشارات سمت.

- اصلاتی، حمید، ۱۳۸۴، **حقوق فناوری اطلاعات**، چاپ اول، تهران، انتشارات میزان.

- تقی‌پوریان، یوسف و خلیل‌پور، مهدی، ۱۳۸۸، حاکمیت شرکتی با رویکرد اسلامی، **ماهنامه حسابدار**، شماره ۲۰۹.

- گرونینگ، هنی وان و برابوریتس براتانویتس، سونیا، ۱۳۹۱، **تجزیه و تحلیل مدیریت ریسک بانکی**،

ترجمه حسن بختیاری و بهروز خدارحمی، چاپ دوم، تهران، انتشارات مؤسسه عالی بانکداری ایران.

- دادخدایی، لیلا، ۱۳۹۰، **فساد مالی اداری و سیاست جنایی مقابله با آن**، چاپ اول، تهران، انتشارات میزان.

- رهبر، فرهاد و میرزاوند، فضل‌الله، ۱۳۸۷، **پولشویی و روش‌های مقابله با آن**، چاپ اول، تهران،

انتشارات دانشگاه تهران.

- سلطانی، محمد، ۱۳۹۱، **حقوق بانکی**، چاپ اول، تهران، انتشارات میزان.

- شیرکوند، سعید، ۱۳۸۲، فساد مالی پیامدها و اقدامات انجام شده، **همایش بین‌المللی مبارزه با پولشویی**.

- کاظمی نژاد، فاطمه، ۱۳۸۸، تفاوت توزیع ریسک در دو نظام بانکداری اسلامی و بانکداری متعارف،

فصلنامه بانک و اقتصاد، شماره ۱۰۱.

- موسوی، سیدعلی، ۱۳۹۵، بررسی انواع نظام‌های اقتصادی و مقایسه آن‌ها با اقتصاد انقلاب اسلامی،

چهارمین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری.

- نیلی، فرهاد و سپه‌وند، مهرداد، ۱۳۸۹، نظارت بر بانک‌ها؛ ابهام در مفهوم، تردید در عمل، تهران، **فصلنامه**

تازه‌های اقتصاد، شماره ۱۲۹.

- هادیان، ابراهیم، ۱۳۸۲، فساد مالی و اثرات اقتصادی آن، **همایش بین‌المللی مبارزه با پولشویی**.

- وطن‌پور، محمد، ۱۳۸۹، جایگاه بانکداری دولتی از لحاظ ضوابط و تکالیف قانونی، **ماهنامه بانک و**

اقتصاد، شماره ۱۰۹.

Legal Civilization

ISSN: 2873-1841
ISSN: 2873-1922

No.24- Summer 2025

Buyer-Seller Relationship in the Underlying Contract in a Letter of Credit with Emphasis on Iranian law
Homayoun Mafi, Reza Ehsani, Ahmadsreza Amiri Larjani

A Comparative Study of Environmental Protection under International Human Rights Law and International Humanitarian Law
Sayyed Fazlollah Mousavi, Amir Hossein Asgari

Child-centered Justice and Government: Responsibility Prevention, Correction and Rehabilitation of Children Violate Criminal Laws
Mohammad Roshan, Somayeh Ranginkaman, Seyed Mostafa Hosseini Dastjerdi

Legal Challenges and Requirements of Artificial Intelligence in Workplaces: Examining Impacts and Reform Solutions
Maryam Boroomand Bazkiagourabi, Amirreza Mahmoudi

Algorithmic Society and Legal Adaptation: Rethinking Rights, Governance and Social Justice
Khadije Karimi Sfahani, Mojahed Amiri

Issuing Identity Documents for Children Born from Illegitimate Relationships and its Effects on Iranian Law
Marzieh Kazemi, Mostafa Kafi

Diminished Liability in the Criminal Systems of Iran and England
Iraj Morvati, Nafiseh Araghi, Mandana Janghali

Monitoring the Media with a Jurisprudential and Legal Approach
Narges Abolmasoomi

Cryptocurrency-Related Crimes; from Facilitating the Commission of Crimes to Prevention
Mahbobeh Talebi Rostami

The Importance of Contract Interpretation in Iranian Civil Law
Nazanin Bahrami, Mahnaz Sajjadian, Hamid Reza Konari Zhadeh

Investigating the Effect of Security and Populist Oriented Criminal Policy Intervention on the Formation of Modern New
Classical Criminological Dialog
Masoud Akbari

A Comparative Study of Commercial Property in Iranian and French Law
Saeed Johar

Deterrence of Exile and Banishment in the Period of Communication
Mahsa Mahmoudi

Manifestations of the Moral Rights of Prisoners in Domestic and International Documents
Amin Reza Bahar Falamarzi

Convergent Application of Civil Procedure Principles in Criminal Proceedings Using with Referral Mechanism
Ali Asghar Asgari

A Review of Crimes Against Government Lands (Case Study)
Vahid Kioumars

Space Debris in International Law: Regulatory Challenges and Legal Solutions
Mahdi Gharedaqi

Insult to Sacred Places in Iranian Criminal Law, Imamiyya Jurisprudence and Sunni Jurisprudence
Davoud Salmanpour, Yaghoob Taheri, Hosein Zarei

International Responsibility of States in Combating Doping: Legal Analysis and Implementation Challenges
Sepideh Ahmadian Fard

Criminal Policy Against Military Crimes in the Criminal Law of Iran and the United States
Amirhasan Abolhasani, Hamed Zarinjuj Alvar, Mohammadali Jahani

Rules Governing the Unorganized Monetary Financial Market in the Iranian Legal System
Ayoub Rahimi

Maintaining Social Capital in the Process of Combating Smuggling (Delaware Port Case Study)
Hossein Akbarpa

Conditions for the Exclusion of Personal Criminal Liability Based on the Statute of the International Criminal Court
Mohammadreza Afrasiabi

The Impact of Domestic Laws and Commitment to International Treaties in Combating Banking Corruption
Sayyed Bahman Akbari

Various Means of Enforcement in International Law
Mahdi Rezaei Asrami

Green Victimology and Non-Human Victims
Amin Hajivand, Amirhossein Khorashadi Zadeh, Mohammad Javad Mirzayi